

ROMÂNIA
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINETUL PREȘEDINTELUI

Mesaj al președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție către reprezentanții celorlalte puteri ale statului

În calitatea conferită de Legea nr.317/2004, cu modificările și completările ulterioare, de reprezentant al puterii judecătorești, subliniam într-un mesaj anterior tendința celorlalte puteri ale statului de a trata justiția ca pe o ramură a puterii de stat de rang secundar, una care trebuie „pusă la locul ei” și care este ușor de transformat în țintă a dezaprobării publice.

La câteva luni de la acest moment, constat o înrăutățire a acestei stări de fapt pe fondul unei apetențe nedisimulate a numeroși reprezentanți ai Statului Român, în special din cadrul puterii legislative, de a transforma autoritățile judiciare, dar și Curtea Constituțională, fie în „vinovatul de serviciu”, cu unicul rezultat al mascării și perpetuării unor disfuncții sistemice în ceea ce privește protejarea unor drepturi fundamentale ale cetățenilor români, fie în „inamicul public”, care trebuie înfrânt pentru a putea fi revalorizată imaginea publică a altor ramuri ale puterii de stat, cum este cazul, în aceste zile, cu mesajele publice transmise din partea reprezentanților puterii legislative.

În aceste condiții, fără a intra într-o polemică inutilă cu persoane sau instituții cu mijloace și abilități de comunicare și PR mult superioare celor ale sistemului judiciar, aș dori doar să adresez celorlalte puteri ale statului o invitație publică la cooperare loială și, mai ales, la sinceritate, ca prim pas indispensabil al acesteia, iar societății, o invitație la echilibru în discursul public și la deschidere către argumentele tuturor părților implicate.

Prezentarea triumfalistă și, să-mi fie îngăduită aprecierea personală, populistă a unor subiecte de interes public nu ține loc de rezultate concrete în ceea ce privește corectarea unor disfuncții din societatea românească.

Este îngrijorătoare, spre exemplu, lipsa oricărei dezbateri serioase privind lipsurile sistemului nostru de răspuns la violența domestică sau, în general, la violența bazată pe gen, rasă ori orientare sexuală.

În locul unei abordări integrate, care să conducă la schimbarea unor mentalități adânc înrădăcinate în societate, în locul cooperării între toate puterile statului și cu organizațiile societății civile pentru crearea unui sistem imediat de răspuns în special în ceea ce privește violența îndreptată împotriva femeilor și a copiilor, în condițiile ignorării totale a formelor insidioase de violență, precum aceea economică sau cea spirituală, nu vom găsi niciodată căile de rezolvare a acestor probleme, ci doar de cosmetizare a lor. Și aceasta este cea mai sigură cale pentru ca tragedii precum aceea a fetei de 17 ani incendiate, sau a tinerei de 18 ani ucise în Vișeu de Sus, care au șocat pe bună dreptate o națiune, să se întâmple din nou și din nou.

Modificări legislative intempestive, adoptate pe un fond emoțional, și care de multe ori nu trec testul de neconstituționalitate (reamintesc opiniei publice, spre pildă, ordonanța de urgență privind cartelele prepay emisă după cazul Caracal, care contravenea flagrant unei decizii anterioare a Curții Constituționale și nu a devenit aplicabilă niciodată, ceea ce era perfect previzibil încă de la momentul emiterii), introducerea unor posibile elemente de discriminare în legislația penală, demiterile sau acțiunile disciplinare, deși desigur justificate când există indicii ale unor responsabilități de natură personală, nu vor face ca femeile și copiii României să fie mai protejați, cât timp nu sunt dublate de reforme reale.

Modificarea sistemului răspunderii disciplinare a judecătorilor, prin inserarea unor texte de lege într-un act normativ fără nicio legătură cu acest subiect, adoptate cu încălcarea regimului constituțional al legilor organice și în condițiile în care un act normativ conținând un text similar fusese declarat neconstituțional cu câteva zile înainte ca Parlamentul să reglementeze din nou aceeași abatere disciplinară nu reflectă atitudinea unei puteri legislative care își dorește cu adevărat o justiție independentă, pilon al unui stat de drept.

Celeritatea judecării cauzelor nu se asigură în mod durabil și realist instituind termene arbitrare și amenințând corpul judecătorilor cu o nouă abatere disciplinară, ci, în primul rând, asigurând calitatea legislației și așezarea corectă a competențelor, încurajând în mod real formele alternative de soluționare a litigiilor și, nu în ultimul rând, oferind instanțelor condițiile necesare pentru a-și putea desfășura activitatea. Ea mai poate fi asigurată schimbând atitudinea, deja aproape permanentizată, de ignorare nu numai a jurisprudenței Curții Constituționale, a Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene, dar și a obligației legale de solicitare a avizului Consiliului Superior al Magistraturii de către puterea legiuitoare.

Încercările de diminuare a garanțiilor de independență ale judecătorilor, mai vizibile astăzi, în forma lor economică, dar nu numai, se repetă cu regularitate și sunt prilejuri de coagulare a forțelor politice, în ciuda mult proclamatului principiu al cooperării loiale între puterile statului. În pofida prevederilor constituționale și a jurisprudenței constante a Curții Constituționale, aceste tentative continuă și în aceste zile.

În schimb, *lipsește cu desăvârșire o dezbatere realistă, cu prezența tuturor părților implicate, a modalităților de corectare a inechităților din sistemul de pensii de serviciu*, care le-a făcut de altfel atât de impopulare. În același timp, lipsesc cu desăvârșire datele concrete și aplicabile care să permită publicului să-și formuleze o apreciere corectă cu privire la costurile și beneficiile pe care le presupun astfel de inițiative legislative, ceea ce a condus la crearea și întreținerea voită în societatea românească a unui curent de opinie negativ, căruia i se uneori un nivel apropiat de ură, împotriva judecătorilor și procurorilor, inclusiv cu privire la judecătoria Curții Constituționale.

Solicite în mod public inițiatorilor unor astfel de modificări legislative să prezinte public proporția pe care o reprezintă pensiile foștilor magistrați din totalul pensiilor de serviciu și pensiilor speciale (reamintesc că pensiile judecătorilor și procurorilor nu sunt pensii speciale, însă există și această categorie) care vor rămâne în plată, precum și ponderea în PIB a economiilor concrete ce se presupune că vor fi realizate la bugetul statului prin afectarea gravă a garanțiilor financiare privind independența judecătorilor. Cred că toți cetățenii români sunt îndreptățiți să dețină aceste date înainte de a-și face propria evaluare și să poată aprecia singuri dacă nu cumva prin aceste modificări se are în vedere tocmai afectarea substanței unor drepturi cu impact direct asupra independenței sistemului judiciar.

Până una alta, iată însă care sunt realitățile sistemului judiciar, cel puțin la nivelul instanței sale supreme, în această săptămână:

Instanța supremă dezbate în Secția Unite dacă este necesară formularea de obiecții de neconstituționalitate cu privire la trei proiecte de acte normative adoptate de către Parlamentul României. Cu privire la unul dintre ele s-a decis deja sesizarea Curții Constituționale, la data de 15.06.2020, celelalte două vor fi dezbătute astăzi. În calitate de cetățean, poate mai mult decât în calitate de judecător, consider această situație nepotrivită prin prisma exigențelor de rigoare impuse de un proces legislativ coerent.

Nu mai târziu de ieri, 17.06.2020, un complet al celei mai înalte instanțe a României nu a putut proceda la judecarea unei cauze întrucât nu există o sală de judecată care să fi permis accesul concomitent al tuturor persoanelor care s-au prezentat la judecarea cauzei al tuturor participanților la proces, cu asigurarea normelor de distanțare, necesară în această perioadă. Cauza a trebuit amânată, iar judecata urmează să continue în afara Înaltei Curți, respectiv într-o sală de festivități a unei instanțe din București.

La Secția de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție se acordă prim termen, în unele cauze, în intervalul mai-iunie 2022. Desigur că această realitate

poate fi pentru mulți cetățeni surprinzătoare și, în mod cert, este un motiv de profundă nemulțumire pentru persoanele implicate, însă ea este generată atât de condițiile de spațiu și de personal, dar mai ales de modul de așezare a competențelor în materia contenciosului administrativ și fiscal.

Aceasta este parte din imaginea reală a justiției din România la acest moment, îi invit public pe toți aceia care consideră că sistemul judiciar primește deja prea mult de la Statul Român pentru îndeplinirea funcțiunii sale sociale să prezinte măcar un exemplu al unei alte țări în care instanța supremă este obligată să se confrunte cu astfel de situații.

Judecătorii și procurorii sunt considerați vinovați în aproape fiecare scandal public. Implicarea unui magistrat în orice tip de eveniment cu impact negativ îi scutește în mod aproape automat pe cei direct responsabili în corectarea unor disfuncționalități evidente (fie ele de ordin legislativ, administrativ, organizatoric etc.) de orice fel de acțiune concretă în afară de a acuza sistemul judiciar și de a solicita tragerea la răspundere a magistraților implicați, de multe ori fără a li se putea imputa vreo responsabilitate individuală concretă.

Instituții de drept sunt modificate peste noapte și în mod incoerent, cu ignorarea jurisprudenței Curții Constituționale, a dispozițiilor Convenției Europene a Drepturilor Omului sau a normelor de drept UE, fără nicio evaluare a impactului acestor modificări asupra calității unui serviciu public – justiția, care rămâne (sau este menținut) fragil și cu o capacitate de adaptabilitate redusă, mai ales din punct de vedere administrativ și logistic.

Atacurile îndreptate împotriva statutului judecătorilor și procurorilor, recunoscut prin toate documentele internaționale ca garanție esențială a independenței justiției, primesc justificări populiste și sunt proclamate public ca prilej de reparare a imaginii celorlalte ramuri a puterii de stat. În strânsă legătură cu realitățile sistemului judiciar, deciziile jurisdicției constituționale sunt intens criticate, ceea ce uneori conduce la adevărate atacuri mediatice împotriva judecătorilor.

În final, *aș dori să revin la chestiunea cooperării loiale cu celelalte puteri ale statului, reiterând invitația la echilibru, moderație și, mai ales, sinceritate în discursul public.* Cred cu tărie că cetățenii români vor considera preferabil să avem o legislație stabilă și care să poată fi interpretată în mod unitar de către instanțele judecătorești, dar și un sistem administrativ eficient de punere în aplicare a acesteia, în locul ocazionalelor modificări legislative de conjunctură sau avalanșelor de demiteri ori anchete disciplinare.

De asemenea, cred că vor prefera să nu mascăm „naționalizarea”, „confiscarea” sau reducerea drastică a cuantumului unor drepturi prin ”impozitare”(pe cei ce se vor arăta poate deranjați de această afirmație îi invit să furnizeze publicului exemplul unui singur stat, cu sistem de impozitare progresivă, unde treptele de taxare trec direct de la 10% la 85%).

În sfârșit, cred că se cuvine ca aceiași cetățeni să aibă acces la instanțe moderne, în care eficiența este asigurată prin resurse suficiente și bună organizare, nu doar prin obligații stabilite aproape arbitrar, sub amenințarea sancțiunilor disciplinare.

Un stat democratic modern este o formă de echilibru și de interoperabilitate, iar nu un loc de confruntare, în care una dintre puterile statului pare a se considera ocazional puterea alfa, considerând că poate călca în picioare sistemul judiciar, dar și Curtea Constituțională, oricând dorește, dar, mai ales în corelație cu ciclul electoral.

În acest context, adresez celorlalte puteri ale statului invitația de a contribui împreună, în mod real, la refacerea imaginii și la clădirea prestigiului instituțional, prin modul în care vom reuși să performăm în slujba cetățeanului român și printr-o cooperare loială în interesul acestuia, fără perturbarea echilibrului constituțional.

Corina Alina Corbu,
Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție